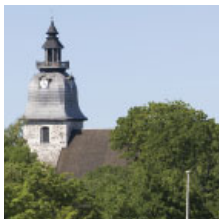

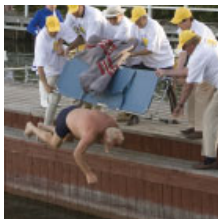
ONE-HOUR WORDS®

Naantali tunnissa

Opas naantalilaisuuteen

**Mainos-
paikka**

**Mainos-
paikka**

**Mainos-
paikka**

Lingsoft®

Naantali tunnissa

Opas naantalilaisuuteen

Tuottaja: Lingsoft Oy

Toimittaja:

Kustantaja: Lingsoft Oy

Tekijänoikeuden haltija: Lingsoft Oy, 2009

Toimituskunta:

Taitto: Desigence Turku

ISBN 000-000-00000-0-0 (nid.)

ISBN 000-000-00000-0-0 (PDF)

ISBN 000-000-00000-0-0 (XML)

SISÄLLYS

Johdanto	3
Naantali-sanasto	5
Naantalin historian vuosilukuja	18
Naantalilaisia sananparsia	21
VG-visa – testaa Naantali-tietoutesi!	22

Aurinkoa ilmassa

Tuhannen saaren Naantali on historian, ympäristön ja asukkaidensa hioma timantti maamme kaupunkien joukossa. Se on kestosuositettu matkailukaupunki ja mainio kotikaupunki. Merimaskun, Rymättylän ja Velkuan liitosten jälkeen kaupunki on edelleen ihmisen mittainen, läheinen.

Matkailu-Naantalissa perinteiset (Big Five) nähtävyydet – luostarikirkko, Kultaranta, venesatama, vanhakaupunki ja Ukko-Pekan silta – vetävät yhä kiinnostuneita turisteja puoleensa.

Uudet kohteet – Naantalin musiikkijuhlat, Naantalin kylpylä, Muumimaailma, Kultaranta Resort ja Aurinko Golf sekä Herrankukkaro – ovat pitäneet huolen siitä, että Naantali on säilyttänyt asemansa maamme matkailukaupunkien listakärjessä.

Vaikka Naantaliin tutustumisen kynnyks on matala, tällä kirjasella haluamme tehdä sen vielä helpommaksi. Tiiviissä paketissa on laajentuneen Naantalin historian tärkeimmät virstanpylväät sekä tietoa paikoista, tapahtumista ja henkilöistä, jotka ovat vaikuttaneet ja vaikuttavat Naantalin kehitykseen.

Miellyttäviä hetkiä Naantalissa, kaupungissa, jossa on aurinkoa pilvisenäkin päivänä.

Naantalissa maaliskuussa 2009

Raimo Vahtera

Naantalisanasto

Aaholli	Rymättylän pitäjätalo.
Ailostenniemi	Naantalinaukkoa reunustava luoteen suuntainen niemi, jolle birgittalaisluostari perustettiin.
Aleksanteri III	Venäjäns keisari ja Suomen suuriruhtinas, joka seurueineen vieraili Naantalissa heinäkuussa 1885.
von Alftan, Kristian	Kylpylän tunnetuin ylilääkäri (1893–1918). Kuvanveistäjä Aarre Aaltosen tekemä Alftanin rintakuva oli kuusi vuosikymmentä Kaivopuistossa. Kesällä 1990 patsas varastettiin.
Alko	Höyrylaivakaudella paloviinaa ja värillisiä viinoja myytiin Naantalin sataman liepeillä kannukaupalla. Nykyisin valikoimat ovat laajemmat ja myymälä on S-Marketin yhteydessä.

Tehokasta tekstimainostilaa
www.onehourwords.com

asukasluku	Vuonna 1900 kaupungissa oli asukkaita 907 mutta vuonna 1935 vain 781. Maalaiskunnan liitoksen jälkeen 1965 asukasluku oli 6314. Merimaskun, Rymättylän ja Velkuan liitoksen jälkeen asukkaita on yli 18 000.
aurinko	Naantali tunnetaan aurinkokaupunkina ja Naantalin aurinko on käsitteenä tuttu kautta Suomen.
Pyhä Birgitta	Uplannin laamannin Birger Pietaripojan tytär Birgitta julistettiin pyhimykseksi 1391. Hän sai useita ilmestyksiä ja perusti oman luostarikunnan. Armonlaakson luostarista tuli birgittalaisluostari.

Tehokasta tekstimainostilaa
www.onehourwords.com

Budde, Jöns	Luostarin munkkiveli, joka mainitaan maamme ensimmäiseksi kirjailijaksi. Hän erosi aikalaisistaan siinä, että hän kirjoitti nimellään. Budden syntymävuotta ei tiedetä, mutta kuolinvuosi oli 1491. Heinäkuussa 1921 Nunnamäellä paljastettiin Budden muistomerkki.
bunkkeri	Kts linja-autoasema.
Cafe Antonius	Lilja Ahtiaisen pitämä maankuulu kahvila, jonka tunnetuimpia tuotteita ovat piparkot ja Aatoksen unelma.
Elfving, Petter	Lääketieteen professori, joka havaitsi Viluluodon lähteen veden terveellisyyden.
Emma	Teatteri Emma avattiin kesällä 2005 Muumimaailman yhteyteen. Teatteri palvelee päivällä Muumimaailmaa ja iltaisin vartuneempaa teatteriyhteisöä. 800-paikkaisesta teatterista on tullut suosittu kesäkohde.

Tehokasta tekstimainostilaa www.onehourwords.com

Finnlink	Finnlink kuljettaa Ruotsiin paitsi rahtia myös matkustajia. Sen edeltäjä Viking Line liikennöi Naantalista neljännesvuosisadan. Kiireisimpinä sesonkiaikoina Naantalista lähti kolme päivittäistä lauttavuoroa Kapellskäriin.
Fleming, Otto	Vapaaherra Fleming tunnettiin vahvana paronina. Häntä sanottiin myös Pohjolan Herkuleeksi. Naantalilainen Gullan Wahlström kirjoitti 1984 kuvaelman Vahva paroni ja Lempisaaren harmaa rouva. Sitä esitettiin Merisalissa.
Fortum	Imatran Voiman, nykyisen Fortumin ensimmäinen hiilivoimala on jauhanut Naantalissa sähköä vuodesta 1960. Vuonna 1982 toteutetun uudistuksen jälkeen voimala on tuottanut kaukolämpöä Turun seudulle.
Föribaari	Trapinpihassa sijaitseva baari, joka on saanut nimensä Naantalın föristä.

ONE-HOUR WORDS[®]

Oletko kiinnostunut mainostamaan One-Hour Words -sanakirjoissa tai haluatko tietää niistä lisää?

Ota yhteys numeroon (02) 2793300, lähetä sähköpostia osoitteeseen info@onehourwords.com tai lue lisää sivuiltamme www.onehourwords.com.

One-Hour Words on oiva väline mainostajille, jotka haluavat tavoittaa kohderyhmänsä uudella tavalla, tehokkaasti ja pitkäaikaisesti.

haamumaili	Naantalın Löylyn Olavi Vuorisalo juoksi 7. elokuuta 1957 Kuparivuoren kentällä mailin alle neljän minuutin. Englantilainen Derek Ibbotson voitti, Vuorisalo oli toinen ajalla 3.59,1. Yleisöä oli yli kuusituhatta, mukana tasavallan presidentti Urho Kekkonen.
Haartman, Axel	Taidemaalari, professori ja Turun taide-museon pitkäaikainen intendentti. Asui Naantalissa Erik Bryggmanin suunnittele-massa taiteilijakodissa.
halkolaituri	Paavonrannan laiturin nimi on jäänyt, vaikkei halkoja ole enää aikoihin siitä rahdattu.
Pyhä Henrik	Velkuan kirkko on omistettu Pyhälle Henrikille. Kirkko on suosittu nähtävyyks ja siellä järjestetään myös Velkua soi-konserteja.

Herrankukkaro

Kalastajatilan ympärille rakentunut elämyskohde, jossa lukuisia saunoja, ja yöpyä voi vaikka linnunpöntössä. Saanut nimensä paimenilta, jotka pitivät vyöllään kukkaroa, jossa oli yhtä monta kiveä kuin katraassa oli lampaita. Kun kaikki kivet olivat kukkarossa, lampaat olivat herrankukkarossa.

holipompeli

Naantalın vanhan prännin tuottama halvin punsilaji, jota myytiin lämmitettynä mm. Tuhkamarkkinoilla.

humala

Naantalın nimikkokasvi. Keskiajalla olut oli kansan tärkein juoma ja nautintoaine. Vuoden 1734 maalain mukaan jokaisessa talossa piti olla humalisto.

Härmälän rotko

Maskun Niemenkulmassa sijaitseva paikoin 20 metriä syvä ja metrin levyinen kallion halkeama. Rotko oli viime vuosisadan alkupuolella tunnettu nähtävyys ja sinne järjestettiin veneretkiä kylpylästä.

Pyhä Jaakob

Rymättylän keskiaikainen harmaakivikirkko on omistettu apostoli Jaakob vanhemman nimelle ja muistolle. Pyhiinvaellusreitti Suomesta Santiago (Sant iago) de Compostelaan kulki Rymättylän kautta.

Tehokasta tekstimainostilaa www.onehourwords.com

Jaakon markkinat

Heinäkuun lopulla Rymättylässä vietetään Jaakonmarkkinoita. Markkinoiden perinne ulottuu keskiaikaan. Nykymuotoisena niitä on järjestetty vuodesta 1976. Markkinoilla valitaan vuoden Laiska-Jaakko.

joulurauha

Naantalissa on julistettu joulurauha keskiaikaisen perinteen mukaisesti vanhalla torilla.

juhannus

Naantalın juhannuksen vietto alkaa perinteisesti lipunnostolla Kaivopuistossa kello 18. Myöhemmin yötöntä yötä juhlistavat tasavallan presidentin kokko Ristikarilla ja kaupungin kokko Kuparivuorella.

naantali

Aurinkokaupunki

ankkuroi aurinkoon
www.naantalınmatkailu.fi

Juurikassokeri	Suomen Sokerin Naantalin tehtaat aloitti toimintansa 1953. Se oli samalla lähtölaukaus Naantalin satama-alueen voimakkaalle teollistamiselle. Juurikassokerin työtä jatkaa Danisco-konserniin kuuluva Finnfeeds Finland.
Kailo	Ailostenniemen edustalla oleva kaupungin omistama saari, jonne johtaa ponttoonisilta. Kailossa toimivat Muumimaailma ja teatteri Emma.
Kaita	Yhteysalus Kaita liikennöi Röölästä ja Haapalasta Rymättylän läntisiin saariin ja kesäaikaan Norrskataan.
Kaivuhuone	Ailostenniemeen 1868 valmistunut Kaivuhuone on kokenut vuosien saatossa monia ulkoisia ja toiminnallisia muutoksia. Talven 2004–2005 kiinteistön peruskorjauksessa tavoiteltiin mahdollisimman paljon rakennuksen alkuperäistä muotoa.
Kaivopuisto	Kaivopuisto on Nunnakadun, Maariankadun ja Abbedissankadun reunustama puisto. Alue tunnetaan myös Kirkkopuistona.

Tämäkin julkaisu on tavutettu ja oikoluettu

*Lingsoft Proofreader for Adobe InDesign -kielentarkistusohjelmalla
www.lingsoft.fi, sales@lingsoft.fi*

katupeili	Katupeli eli juorupeili on pikkukaupunkien, myös Naantalin perinnettä. Peilistä voi seurata katuelämää.
kaupungintalo	Naantalin nykyinen kaupungintalo valmistui 1993. Valmistuessaan rakennus herätti vilkasta keskustelua. Nyttemmin siihen on totuttu.
keisarin luola	Keisari Aleksanteri III vierailun muistoksi Merisalin alkuperäisen sisäänkäynnin eteen rakennettu paviljonki.
Kirkonsalmen silta	Merimaskun salmen ylittävä Kirkonsalmen silta valmistui 2002. Sillan alituskorkeus on 16 metriä.
Koivuniemen Janne	Kultaranta Tasavallan presidentin kesäviettopaikka, joka kesäperjantai-iltaisin on avoinna yleisölle.

Kuparivuori	Naantalinsalmea reunustava jylhä kukkulamuodostelma, joka on pääasiassa vapaa-ajanviettäjien käytössä. Sen vilkkain uima- paikka on Lappalaistenranta.
kylpylä	Naantalissa on terveyttä hoidettu vedellä 1700-luvulta lähtien. Vanhan kylpylän toiminta päättyi 1964. Uusi loistelas kylpylä aloitti toimintansa 1984. Kylpylä- ja kokoushotelli on laajentanut toimintaansa Naantalissa ja on osa Sunborn-yritysryhmää.
Kytösen savihoitola	Ruusu Kytönen perusti savihoitolan Karvettiin 1952. Hoitolassa käytettiin Luolalanjärven savea. Ruusu Kytösen 40-vuotisen uran tunnetuin asiakas oli presidentti Urho Kekkonen.
laivaston muistoristi	Kuparivuoren rantaan, nykyiselle leirintäalueelle pystytettiin vuonna 1943 laivaston sankarivainajien puinen muistoristi. Uudistettu kivipaasi paljastettiin 13.9.1996. Siinä on 356 sankarivainajan nimet.
leirintäalue	Kuparivuoren hyvätasoinen leirintäalue sijaitsee puolen kilometrin päässä keskustasta.
Lindgren, Pertti	Pertti Ylermi Lindgren on ainoa naantalilainen, josta on tehty elokuva ja joka on esittänyt elokuvassa itseään.
linja-autoasema	Tullinaukiolla sijaitseva linja-autoasema - myös bunkkerina tunnettu - valmistui 1966. Samana vuonna Heikki 'Hese' Salmela aloitti linja-autoaseman grillikioskin pidon. Se oli Hesburgerin alku.
Linta	Yhteysalus Linta liikennöi kesäisin Hankasta Seilin kautta Nauvoon.
litkaus	Ukko-Pekan sillalla on keväisin ja syksyisin runsaasti silakan litkaajia. Silakkaa pyydetään heittovavalla, jossa on siiman päässä vavan mittainen litka. Litkassa on yleensä 6-8 kirkasta koukkuu.

Luolalanjärvi	Lintujärvenä tunnettu 25 hehtaarin kokoinen Luolalanjärvi on naantalilaisten virkistysretkikohde. Järvi tunnetaan hienojaikoisesta savestaan, jota käytettiin kylpylän savihoidoissa.
luostarikirkko	Harmaakivikirkko rakennettiin vuosina 1443–1462. Se on ainut luostariajoista säilynyt rakennus. Vuonna 1797 kirkkoon lisättiin barokkitorni.
luoto	Rymättylän pääsaari on Otava, muut ovat luotoja.
Luonnonmaa	Saari, jossa Kultarannan lisäksi sijaitsevat Kultaranta golf ja korjaustelakka.
Lyy, Toivo	Lyy, joka promovoiitiin Helsingin yliopiston kunniatohtoriksi 1964, tunnetaan runoilijana paitsi omasta tuotannostaan myös arvostettuna maailmankirjallisuuden kääntäjänä, mm. Omar Khaijamin Teltantekijän runot ovat hänen kääntämiään.
maalaiskunta	Naantalin maalaiskunta liitettiin kaupunkiin 1964. Liitos moninkertaisti kaupungin pinta-alan.
Mannerheiminkatu	Vanhankaupungin pääkatu Mannerheiminkatu oli aiemmin Aleksanterinkatu. Ennen keisarivierailua katu oli Isokatu.
Maisaari	Maisaari on Turun virkistysalue. Sinne on Röölästä noin 15 minuutin venematka.
Maunu II Tavast	Maunu II Tavast oli Suomen keskiajan huomattavin piispa. Hän vietti vanhuutensa Naantalin Piispanniemessä Niemen talossa.
Merimaskun suntti	Merimaskun salmi tunnetaan puhekielessä Merimaskun sunntina.
Merisali	Kylpylävieraille tarkoitettu ensimmäinen seurustelusalonki Ailostenniemellä avattiin 1866. Nykyinen Merisali valmistui 1899.
muinaistulet	Muinaisista vainovalkeista alkunsa saanut perinne on levinnyt laajalle Itämeren alueella. Velkualla muinaistulien merkeissä juhlistetaan elokuun lopulla kesän päättymistä ja syksyn alkamista.

museo	Naantalin museo on kulttuurihistoriallinen paikallismuseo. Se sijaitsee vanhassakaupungissa, vanhan torin, nykyisin Itsenäisyyden puiston varrella.
musiikkijuhlat	Naantalin musiikkijuhlat on korkeatasoinen kansainvälinen kamarimusiikkitahtuma. Ensimmäisen kerran musiikkijuhlat järjestettiin 1980. Juhlille osallistuu vuosittain noin 18 000 kävijää.
Muumimaailma	Muumimaailma on muumiaiheinen teemapuisto, joka sijaitsee Kailossa. Siihen liittyy myös Väskin saarella sijaitseva seikkailupuisto. Muumimaailma on Varsinais-Suomen suosituin matkailukohde.
Naantalin aurinko	Naantalin tulliportin päälle 1700-luvulla maalattu keltaisena loistava aurinko. Perimätieto on yhdistänyt sen sanontaan 'loistaa kuin Naantalin aurinko'.
Naantalin tauti	Naantalin kaivovedet olivat pitkään niin huonoja, että vieraat saivat lähes poikkeuksetta vatsavaivoja juotuaan kaivovettä. Vaivaa alettiin kutsua Naantalin taudiksi.
Neste	Viheriäisten niemelle 1957 valmistunut Neste Oy:n öljynjalostamo teki Naantalista öljykaupungin. Nykyisin yhtiön nimi on Neste Oil.
Noras, Arto	Professori, sellisti Arto Noras on Naantalin musiikkijuhlien sielu ja taiteellinen johtaja.
nuket	Lindbomin sisarukset Carolina, Charlotta – Tokka-Lotta – ja Josefina kutoivat Naantalin nukkeja jeegeria ja jeegerskaa, Savon jääkäriä ja hänen morsiantaan.
Nunnalahti	Nunnalahti on keskustassa, Ailostenniemen pohjoispuolella sijaitseva uimaranta. Se on kaupungin rannoista ainoa EU-mitat täyttävä uimaranta.
nuotanveto	Rymättylän nuottakunnat ovat perinteisesti harjoittaneet talvunuotan vetoa. Kesällä vedetään suvinuottaa. Perinnettä ylläpidetään maaliskuussa Röölään markkinoilla.

Nuotanvetäjäpatsas	Rymättylässä Pyhän Jaakobin kirkon läheisyydessä on kuvanveistäjä Raimo Äijälän 1977 tekemä Nuotanvetäjäpatsas.
näkötorni	Merisalin läheisyyteen Ailostenniemelle rakennettiin 1899 näköalapaviljonki kylpylävieraiden viihdyttämiseksi.
Otava	Aiemmin Rymättylän, nykyisin Naantalin suurin saari. Saarella sijaitsevat Rymättylän ja Merimaskun keskustat.
Palvan meritaistelu	Suomen sotaan liittyi Palvan meritaistelu, joka käytiin 18. syyskuuta 1808 venäläisten ja ruotsalaisten joukkojen välillä. Voittonsa jälkeen venäläisten ryöstivät ja riehuivat nykyisen Velkuan alueella.
piparkakut	Lindbomin sisarukset leipoivat ja myivät myös Naantalin piparkakkuja. Heillä oli oma resepti, jonka he pitivät visusti omana tietonaan.
pirtu	Salakuljetus oli kieltolain aikaan Rymättylässä yleistä. Vuosina 1923–1932 alueella takavarikoitiin noin 160 000 litraa pirtua. Poliisin haaviin jäi vain osa pirtusta. Pirttuun liittyi myös paikallinen sanasto. 10 litran kanisteri oli kekku. Siitä riitti 30 pulloon tai taskumattiin, joita sanottiin nilkeiksi. Pullotuksen tekivät nilkkikauppiat.
Prikitta	Prikitta on naantalilaisten suuhun sopiva versio Brigitasta eli Birgitasta.
Puistotie	Puistotie on maamme vanhin kävelykatu.
Pähkinäinen	Pähkinäinen on nykyisin Turun virkistysalue, aiemmin se oli hevosten laidunsaari. Pähkinäisissä on pähkinäpensaita ja lehtimetsää. Matka Röölästä kestää puolitoista tuntia.
Raade, Uolevi	Kauppa- ja teollisuusministeriön ylijohtaja Uolevi Raade nimitettiin 1955 Neste Oy:n toimitusjohtajaksi. Jalostamo valmistui pari vuotta myöhemmin. Vuorineuvoksen arvonimen Raade sai 1962.

rajanaapurit	Naantalin naapurikuntia ovat Länsi-Turunmaa, Masku, Raisio, Taivassalo ja Turku.
Rakkauden lähde	Kultarannan tien varrella sijainnut kirkasvetinen lähde, jonka vettä kesävieraat ja kaupunkilaiset kävivät kävelyretkillään maistelemassa.
Rakkaudenpolku	Kävelyreitti, joka johti vanhastakaupungista Naantalin förin ja myöhemmin Ukko-Pekan sillan kautta Rakkauden lähteelle.
Raumakari	Keskellä Naantalinsalmea sijaitseva saari.
Röölä	Otavan saaren eteläkärjessä sijaitseva yhteysalus- ja kalasatama. Se oli myös Saukko-laivaston kotisatama.
saaristolaisveneet	Perinteinen saaristolaisvenepurjehdus on venesatamassa 8.8.2009.
Saukon silli	Röölässä sijainnut Rymättylän Säilyke tunnettiin Saukko-silleistään ja Saukko-laivastosta, joka kävi kalastusmatkoilla Islannin ja Jan Mayenin vesillä. Rymättylän varhane ja Rymättylän silli ovat tunnettuja suomalaisten kesäherkkuja. Toimintaa jatkaa islantilaisomisteinen Boyfood Oy.
Siltapaviljonki	Raumakarilla toiminut kahvila, joka oli alkuun yksikerroksinen mutta myöhemmin korotettiin kaksikerroksiseksi. Kahvila purettiin uuden Ukko-Pekan sillan rakennustöiden yhteydessä.
suvisoudut	Merimaskun perinteinen kesätapahtuma. Soutua ja markkinahumua sisältävän tapahtuman järjestää Merimaskun Ahto.
Särkänsalmen silta	Silta yhdistää Merimaskun ja Rymättylän Luonnonmaahan. Sillan alituskorkeus on 16,5 metriä. Sillan avasi liikenteelle 14.7.1970 tasavallan presidentti Urho Kekkonen leikkaamalla tien yli pingotetun sinivalkoisen silkkinauhan.
tiktaali	Tunnetaan myös diktaalina tai tihtaalina. Se on vankka laivan kiinnityspaalu. Merisalin edustalla on 1800-luvulta peräisin oleva tiktaali.

tori	Naantalin uudistunut tori on kaupungintalon ja Tullikadun välisellä aukiolla. Se on kesäisin vilkas ostos- ja tuttujen tapaamispaikka.
trumputtaja	Rummutuksella on perinteisesti kerrottu kansalle, että luvassa on virallisia tiedotuksia, kuulutuksia. Naantalissa viimeinen varsinainen trumputtaja oli Erward Lindwall, joka 1920-luvulla muiden toimiensa ohella trumputti.
Tuhkamarkkinat	Tuhkamarkkinat järjestettiin ensi kerran tuhkakeskiyöksi 1452 merenjäällä. Siitä pitäen markkinoita on järjestetty vaihtelevasti. Perinne on jälleen elvytetty, mutta markkinapäivä on helmikuinen sunnuntai.
unikeko	Unikeonpäivää vietettiin Naantalissa ensi kerran 1800-luvun lopulla kylpylaitoksessa. Perinne katkesi 1. maailmansotaan. Sen jälkeen perinne kituutti aina 1950-luvulle saakka. Silloin ravintoloitsija Lauri Virta elvytti sen laajempaan ja uusimuotoisena. Itse hän pukeutui muslimiksi ja sai lempinimen Faruk.
Uusi Kilta	Tavastin Kiltana aiemmin tunnettu perinteinen ravintola venesatamassa. Sen yhteydessä toimii myös ravintola Valborg.
Vaihelan kievari	Velkuanmaan saarella sijaitseva hotelliravintola, jonka erikoisuus on 1998 valmistunut viinikellari.
Vanhakaupunki	Mannerheiminkatu on vanhakaupungin pääkatu. Vanhakaupunki on Naantalin idyllin ydin.
Vanha Salakuljettaja	Teersalon vierasvenesatamassa oleva ravintola.
vanha tori	Vanha tori, nykyisin Itsenäisyyden puisto, on Mannerheiminkadun varrella.
varhane	Rymättylän varhane on kesäherkkuna tunnettu uusi peruna, jota nautitaan voin ja silin kanssa.

Velkuan päivät	Heinäkuun toisena viikonloppuna Teersalossa vietettävässä tapahtumassa esitellään paikallista kulttuuria ja perinteitä.
venesatama	Vanhakaupungin ja Ailostenniemen rajaama venesatama on kesä-Naantalin sykkivä sydän. Veneet, maisema ja rannan ravintolat ovat kokonaisuus, jota vastaavaa ei maastamme löydy.
vesper	Kesäiltaisoin kello 20 kirkon tornista soitetava vesper hiljentää venesataman tienoon hetkeksi. Ensimmäisen kerran vesper soitettiin 1924. Idean vesperin soittoon toi lehtori Julius Finnberg Saksasta Hallesta.
Väsä	Muumimaailmaan kuuluva seikkailusaari.
Wanha Naantali kauppa	Mannerheiminkadulla sijaitseva puoti, jossa myydään melkein mitään vaan matkamuis-toista keräilyharvinaisuuksiin.
öljykaupunki	Naantali muuttui öljykaupungiksi vuonna 1957, kun Nesteen öljynjalostamo valmistui.

Naantalin historian vuosilukuja

1200-luku	Maan kohoamisen merestä nostamalle nykyisen Naantalin alueelle syntyy asutusta.
1300-luku	Otavan saarelle rakennetaan Pyhän Jaakobin kirkkoa.
1438	Teljessä Ruotsissa päätettiin perustaa Suomeen nunnaluostari. Samalla päätettiin, että luostarin pitää noudattaa Pyhän Birgitan laatimia sääntöjä.
1442	Luostarille löydettiin sovelias paikka Raision Ailosista. Raision Luonnonmaan aatelistoon kuulunut Lucia Olavintytär Skelge ja hänen miehensä ritari Henrik Klaunpoika Djäkn lahjoittivat luostaria varten Ailosten tilan Raision pitäjästä.
23.8.1443	Unionikuningas Kristoffer baijerilainen vahvisti birgittalaisluostarin perustamisen Ailostenniemeen. Samalla hän myönsi luostarin alaisuuteen perustettavalle kaupungille kauppapaikan etuoikeudet. Suomen neljänneksi vanhin kaupunki sai nimekseen Vallis Gratiae, Armonlaakso eli Naantali. Kaupunki syntyi ilman kaupallisia juuria.
1462	Luostari vihittiin käyttöön.
1577	Merimaskun seurakunta liitetään Juhana III:n määräyksellä Naantaliin.
1628	Naantalin palo. Jalosukuinen Juhana Jägerhorn ampui naakkoja, mutta syyttikin aitan katon. Kova tuuli painoi liekit kirkkoon ja kaupunkiin. Kirkko tuhoutui osittain.
1648	Merimasku saa ensimmäisen vaatimattoman puukirkkonsa. Pietari Brahe määräsi Naantalille uuden asemakaavan ja palautti sen privilegiot.

1723	Turku yrittää liittää Naantalin Turkuun, mutta kuningas Fredrik I säilytti Naantalin kaupunkioikeudet. Lääketiteen professori Petter Elfving tutkii Viluluodon lähteen vettä ja toteaa sen Kupittaaan kuulua vettä paremmaksi. Lähteelle rakennettiin alkuun pieni kaivuhuone. Palvan saarelle rakennetaan Pyhän Henrikin kirkko.
1726	Merimaskun nykyinen kirkko valmistui. Se on seitsemän kirkon reitin ainut puukirkko.
1808	Palvan meritaistelu. Venäläiset voittivat ruotsalaiset ja juhlan kunniaksi ryöstivät Palvan kirkon, vain alttaritaulu jäi paikalleen.
1863	Ailostenniemen Nunnamäkeen rakennetaan kylpylä. Viluluoto oli liian kaukana satamasta. Kylpylän valmistumisesta alkoi Naantalin toinen nousukausi. Luostarin kausi oli ensimmäinen. Kylpylaitos tarjosi parannusta "ruumiin ja sielun vaivaan". Velkuan kunta perustettiin.
1865	Merimaskun kunta perustettiin.
1868	Kylpylävieraat viihtyivät entistä paremmin, kun kaivuhuone valmistui.
1869	Rymättylän kunta perustettiin.
1870-luku	Naantalista liikennöi höyrylaiva 2-3 kertaa päivässä Turkuun.
7.7.1885	Venäjän keisari Aleksanteri III, keisarinna Maria Feodorovna ja kruununprinssi Nikolai vierailivat Naantalissa. Keisarin mukaan Isokatu oli kuin Nevski Prospekt. Myöhemmin katu nimettiin Aleksanterinkaduksi. Nykyisin katu tunnetaan Mannerheiminkatuna.
1800-luvun loppu	Luostarin rauniot peitettiin maalla. Kylpylän vieraat halusivat ympärilleen puiston eivätkä raunioita.

1906	Naantalin valtuusto päättää, että kaksi-kielisestä kaupungista tulee yksikielinen, suomenkielinen.
1916	Arkkitehti Lars Sonckin suunnittelema Kultaranta valmistuu.
1920-luku	Linja-autoliikenne Naantalista Turkuun käynnistyy.
1922	Kultarannasta tulee tasavallan presidentin kesänviettopaikka.
1923	Naantali sai rautatien. Vuonna 1924 kirjattiin yli 94 000 matkustajaa.
1944	Tupavuoren kallioon ryhdyttiin louhimaan kahta neljän miljoonan litran säiliötä öljyn varmuusvarastointia varten.
1957	Nesteen öljynjalostamo otetaan käyttöön.
1960	Imatran Voiman höyryvoimala valmistuu.
1964	Maalaiskunta liitetään Naantalin kaupunkiin.
1982	Imatran Voima alkaa tuottaa kaukolämpöä Turun seudulle.
1989	Naantalin pikatie, Armonlaaksontie valmistui.
1996	Viking Line lopettaa liikennöimisen Naantalissa. Finnlink aloittaa liikennöinnin Naantalissa.
2002	Merimaskun kirkonsalmen silta valmistui.
2009	Merimasku, Rymättylä ja Velkua liitetään Naantaliin.

Naantalilaisia sananparsia

Semmost se on täsä maailmas ja samanlaist sanota oleva Naantalis.

Loistaa kuin Naantalin aurinko.

Ei niin hullua, ettei hullumpaa, ei niin viisasta, ettei viisaampaa.

Ei kestä kiittää muttei kehtaa ilmankaan olla.

Ämmii ja ämpärei ikä Naantalin palos.

Väärin sammutettu ikä Naantalin palo.

Älä sure Naantalin köyhyyt, Turku on rikas.

Naantalis on kaks kattu, toist kulkevap porvarit poural, toist siat sattel.

Lingsoft® Publishing

Haluatko saada tämän sanaston myös matkapuhelimeesi?

Soita numeroon 0200 682 55.
Puhelun hinta 0,95 € / min + mpm.

Sanasto-ohjelma toimii lähes kaikkien uusimpien puhelinmallien kanssa. Saatavana myös painettuna kirjana, e-kirjana ja äänikirjana – www.onehourwords.com.

VG-VISA – testaa Naantali-tietoutesi

1. Naantalin kesään kuuluu
 - a. Vesper
 - b. Kasper
 - c. Joonatan
2. Merimaskun halkaisee
 - a. Senti
 - b. Suntti
 - c. Puntti
3. Naantalin linja-autoaseman lempinimi on
 - a. Tankkeri
 - b. Sankkeri
 - c. Bunkkeri
4. Naantalissa löytyy
 - a. Sunborn
 - b. Sun Marina
 - c. Sun City Syncro
5. Naantalin suurin saari on
 - a. Satava
 - b. Otava
 - c. Vetävä
6. Naantalin salmessa on
 - a. Ristikari
 - b. Porikari
 - c. Raumakari
7. Velkuan kirkko sijaitsee
 - a. Palvassa
 - b. Polvassa
 - c. Pilvessä
8. Naantalissa vierailut Venäjän keisari oli
 - a. Aleksanteri I
 - b. Aleksanteri II
 - c. Aleksanteri III

9. Naantalissa järjestetään helmikuussa
 - a. Tähhämarkkinat
 - b. Tuhkamarkkinat
 - c. Töhhämarkkinat

10. Naantalilainen piparkakkujen leipuri ja nukentekijä oli
 - a. Takka-Lotta
 - b. Pikku-Lotta
 - c. Tokka-Lotta

Oikeat vastaukset:

1a, 2b, 3c, 4abc, 5b, 6c, 7a, 8c, 9b, 10c

Sähköisiä kirjoja

Tiesitkö, että kirjastosi verkkopalvelusta voit kirjastokortillasi lainata e-kirjoja myös suoraan kotitietokoneellesi? Laina-ajan jälkeen kirja palautuu kirjastoon automaattisesti. Näppärrää, eikö totta?

 ellibs

Haluatko tietää enemmän? www.ellibs.fi

LINGSOFT ON TÄYDEN PALVELUN KIELITALO

Lingsoftin monipuoliset tuotteet ja palvelut liittyvät kirjoitetun ja puhutun kielen analysoimiseen, käsittelemiseen ja hyödyntämiseen. Pääalueitamme ovat käännökset, kielen-tarkistimet, puheovellukset, opetusohjelmat, sähköiset kirjat ja sanastot. Tuotevalikoimamme edustaa parasta kansainvälisesti kilpailukykyistä kieliosaamista.

Lingsoft auttaa sinua tehostamaan yrityksesi monikielistä viestintää ja kieleen liittyviä prosesseja. Yrityksen näkyvän imagon lisäksi tärkeää on, miten yritys näkyy kielen kautta.

Lingsoft Oy

Hämeentie 31 A, 00500 Helsinki
puhelin: + 358 (0)9 668 9280

Linnankatu 10 A, 20100 Turku
puhelin: + 358 (0)2 279 3300

www.lingsoft.fi

Lingsoft®
LANGUAGE
SOLUTIONS

Naantali tunnissa – *alaotsikko* Consequam accummy nostrud do od ex erci et, si. Si. Raestis nullan henim ad magnit lore diam ipsum quatet augue te tat adio con essequissit volorero dolesequat lamet del ut atio odolor suscil ullan et, consed magniat lam ili. Lore diam ipsum quatet augue te tat adio con essequissit volorero dolesequat lamet.

ONE-HOUR WORDS®

Lingsoftin yhden tunnin pienoissanakirjat on tarkoitettu kaikille uteliaille ihmisille juuri siihen harrastukseen, tapah- tumaan tai tilanteeseen, jossa niitä tarvitaan. Alan asiantun- tijat ja todelliset harrastajat ovat kirjoittaneet ne rennolla otteella, jotta lukija pääsee helposti ja hauskaasti tutustumaan aiheeseen. Luotettavasta sisällöstä ei kuitenkaan tingitä – juuri sen vuoksi niihin kannattaa aina tutustua. Sarjaa ja sanastoja päivitetään jatkuvasti. Hyviä lukuhetkiä!

Lingsoft on kansainvälinen, täyden palvelun kielitalo. Lisä- tietoa Lingsoftista sekä sen tuotteista ja palveluista on kan- nen sisäsivulla.

ONE-HOUR WORDS®

Lingsoft®

One-Hour Words® on Lingsoft Oy:n rekisteröimä tavaramerkki ja tuotteelle on haettu patenttia. Teoksen osittainenkin kopiointi on tekijänoikeuslain (404/61, siihen myö- hemmin tehtyine muutoksineen) mukaisesti kielletty ilman nimenomaista lupaa.

ISBN 000-000-00000-0-0 (nid.)

v. 5/2009